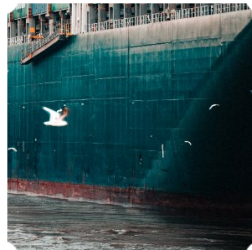
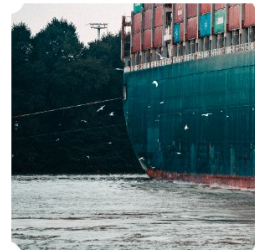
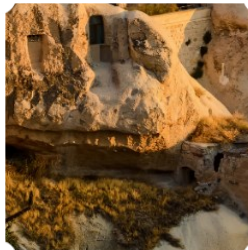
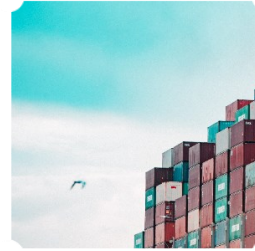
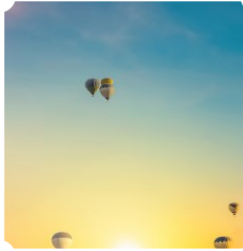
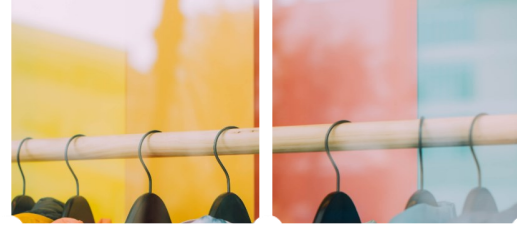

2024 - I

Sektörel Güncel Gelişmeler

Türkiye İř Bankası
İktisadi Araştırmalar Bölümü

İçindekiler

Enerji

3

İnşaat ve Konut

5

Otomotiv

7

Demir Çelik

9

Lojistik

11

Tekstil ve Hazır Giyim

13

Perakende

15

Beyaz Eşya

17

Turizm

19

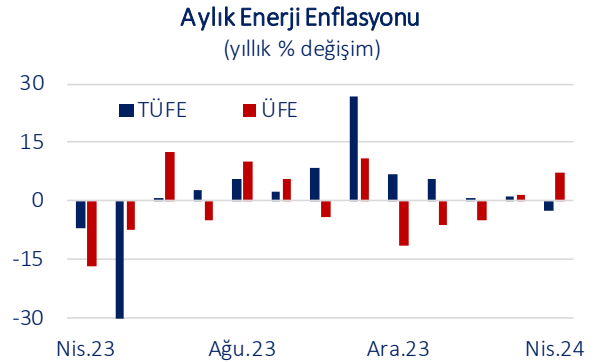
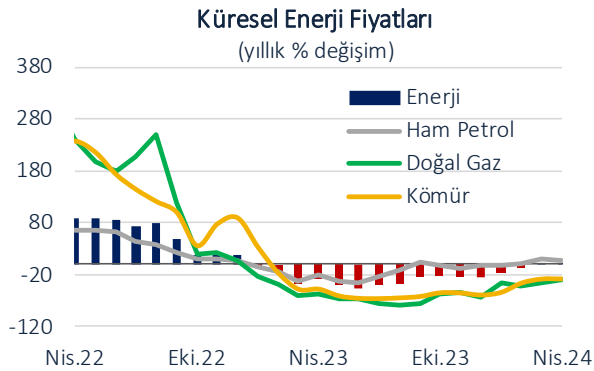
Tarım

21

Elektrik Üretimi (yıllık % değişim)		Elektrik Tüketici Fiyatı (yıllık % değişim)		Elektrik Üretici Fiyatı (yıllık % değişim)		Küresel Enerji Fiyatları (yıllık % değişim)	
2023	-0,4	2023	-3,9	2023	4,4	2023	-29,9
2023 Ç4	3,5	2023 Ç4	-13,1	2023 Ç4	-25,5	2023 Ç4	-22,8
2024 Ç1	6,2 ✓	2024 Ç1	4,4 ✗	2024 Ç1	-28,1 ✓	2024 Ç1	-7,7 ✓

2024 yılının ilk çeyreğinde enerji fiyatları süregelen jeopolitik risklere rağmen, küresel imalat sektörünün zayıf seyri ve ABD’de yüksek seyreden enflasyon nedeniyle Fed’in faiz indirimlerine ilişkin piyasa beklentilerinin ötelenmesiyle gerileme eğilimine devam etmiştir. Dünya Bankası’nın petrol, doğal gaz ve kömür fiyatları ile oluşturduğu enerji fiyat endeksi yılın ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %4,3, yıllık bazda da %7,7 gerilemiştir. Bu düşüşte ilgili dönemde kömür fiyatlarında yaşanan %7,3’lük azalış etkili olmuştur. Geçen sene başında 245 USD bandında olan kömür fiyatları, çelik talebinde uzun süredir devam eden zayıflık ve pik demir üretimindeki düşüş paralelinde yılın ilk çeyreğinde ortalama 116 USD bandına gerilemiş ve 2021 yılından bu yana en düşük seviyesinde kaydedilmiştir.

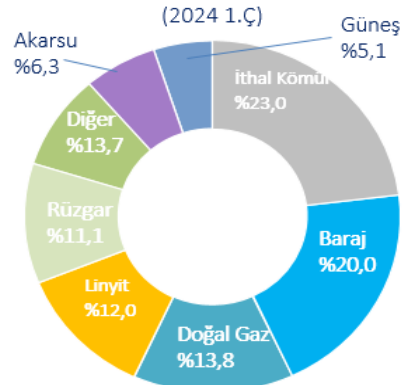
Yurt içinde ise yılın ilk çeyreğinde enerji fiyatlarında karışık bir tablo izlenmiştir. Bu dönemde ÜFE’nin enerji alt kaleminde fiyatlar geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yıllık bazda %27,7’lik bir düşüş sergilerken, elektrik tüketici fiyatlarında %4,4’lük bir artış kaydedilmiştir.

Yurt içinde elektrik üretimi yıla yükseliş ivmesi ile başlamıştır. Yılın ilk üç ayı itibarıyla elektrik üretimi geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %6,2 oranında yükselmiştir. Üretimde kaynak kompozisyonuna bakıldığında, kömür santrallerinin %36,6 ile üretimde en büyük payı aldığı gözlenmektedir. İlgili dönemde yenilenebilir kaynaklarla üretilen enerjinin toplam üretim içerisindeki payı ise %48,9 düzeyinde bulunmaktadır.

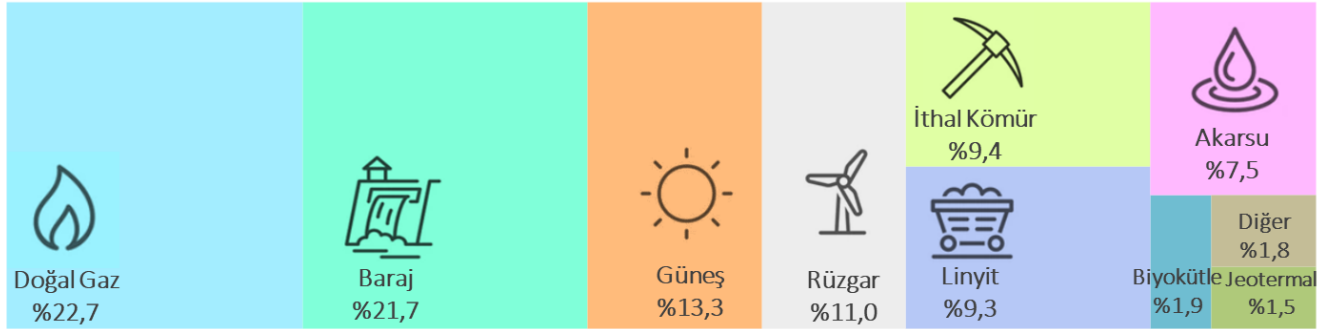
Elektrik Üretiminde Kaynak Kompozisyonu

TEİAŞ verilerine göre 2024 yılının ilk 4 ayında elektrik üretiminde toplam kurulu güç kapasitesi 2,4 GW artarak 110,1 GW'a yükselmiştir. 2023 yılının tamamında kurulu güç artışının 2,9 GW olduğu düşünüldüğünde, ilk 4 aylık artışın oldukça yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu artışın 2,3 GW'ı güneş enerji santrali kurulumu ile gerçekleşmiştir. Böylece, 2024 yılı Nisan ayı itibarıyla yenilenebilir enerji santrallerinin toplam kurulu güç içerisindeki payı %57 seviyesine yükselmiştir. Ülkemizdeki kurulu gücün kaynaklara göre dağılımı %44,9 termik santraller, %29,2 hidrolik santraller, %13,3 güneş ve %11,0 rüzgâr şeklindedir.

11 Mayıs'ta yürürlüğe giren "Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile enerji alanında düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, kıyı kanununda yapılan değişiklik ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın (ETKB) belirlediği alanlarda imar planı olmaksızın enerji santrallerinin kurulması amaçlanmıştır. Kanun değişikliğiyle özellikle söz konusu alanlarda yüzer güneş enerji santrallerinin sayısının artması amaçlanmıştır. Türkiye'de içme suyu amaçlı olmayan işletme halindeki 944 baraj ve 5,300 kilometrekare rezervuar yüzey alanı bulunmakta olup, bu karar değişikliğiyle kurulacak GES'lerin Türkiye'nin uzun vadeli yenilenebilir enerji kurulu gücüne olumlu katkı vereceği düşünülmektedir. Kanun değişikliği kapsamında yapılan bir diğer düzenlemeyle yenilenebilir enerji yarışmalarında tavan fiyatın Türk Lirası cinsinden olma zorunluluğu kaldırılmış ve döviz cinsinden destekleme mekanizmasının belirlenmesine imkân tanınmıştır. Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda yapılan değişiklik ile de doğal gazın sıvılaştırılması, depolama faaliyetinden ayrıştırılarak bağımsız bir piyasa faaliyeti olarak tanımlanmıştır. Böylece, ithal edilen ya da yurt içinde üretilen doğal gazın sıvılaştırılarak ihraç edilmesine olanak sağlanmıştır. Bu kapsamda kurulacak sıvılaştırma tesislerini işletecek tüzel kişilerin lisans almaları zorunlu olacaktır.

Kurulu Gücün Kaynaklara Göre Dağılımı
(Nisan 2024)

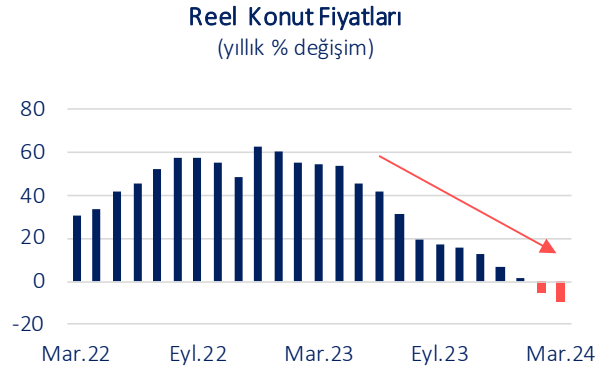
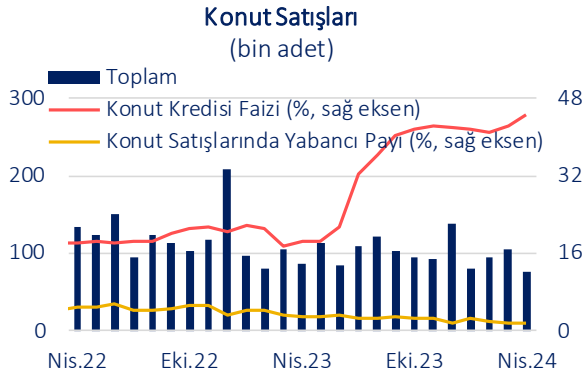
Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Elektrik Üretimi (yıllık % değişim)	-6,0	-3,4	4,6	3,5	6,2	6,4	10,5	1,9
Üretimde Yenilenebilir Kaynakların Payı (%)	33,1	50,5	37,1	37,3	48,7	51,0	51,6	43,4
Elektrik Tüketici Fiyatı (yıllık % değişim)	48,4	-8,7	-28,5	-13,1	4,4	4,1	4,1	5,0
Elektrik Üretici Fiyatı (yıllık % değişim)	136,3	12,7	-6,7	-25,5	-28,1	-32,0	-30,7	-18,9
Ortalama Piyasa Takas Fiyatı (yıllık % değişim)	96,6	-10,6	-32,6	-41,5	-25,8	-43,4	-30,2	3,0
Küresel Enerji Fiyatları (yıllık % değişim)	-20,9	-38,5	-34,9	-22,8	-7,7	-15,2	-7,5	0,7
Ham Petrol Fiyatı (yıllık % değişim)	-18,2	-30,4	-11,5	-3,8	2,0	-3,4	0,4	9,3
Doğal Gaz Fiyatı (yıllık % değişim)	-43,8	-64,6	-77,0	-58,4	-38,3	-37,2	-42,3	-35,1
Kömür Fiyatı (yıllık % değişim)	-16,1	-57,0	-63,2	-55,1	-40,2	-52,7	-34,9	-27,1
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	7,8	7,6	7,5	7,3	7,0	7,2	7,1	7,0
Takipteki Krediler Oranı (%)	4,6	4,0	3,9	3,7	3,1	3,7	3,3	3,1

Konut Satışları (yıllık % değişim)		Konut Fiyat Endeksi (reel, yıllık % değişim)		Yabancıların Gayrimenkul Yatırımları (milyon USD)		Bina İnşaatı Ciro Endeksi (reel, yıllık % değişim)	
2023	-17,5	2023	6,5	2023	3.560	2023	27,9
2023 Ç4	-23,9	2023 Ç4	11,5	2023 Ç4	690	2023 Ç4	22,5
2024 Ç1	-1,3 ✗	2024 Ç1	-4,7 ●	2024 Ç1	796 ●	2024 Ç1	38,3 ✓

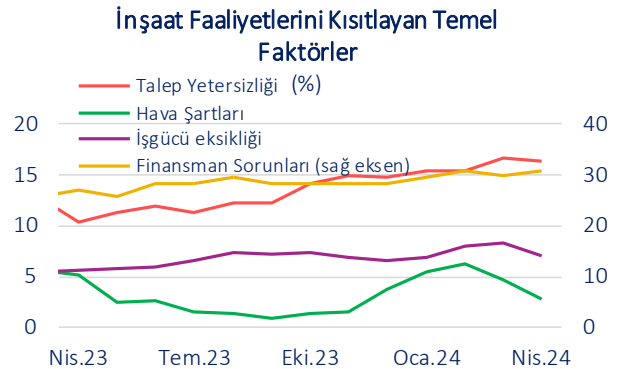
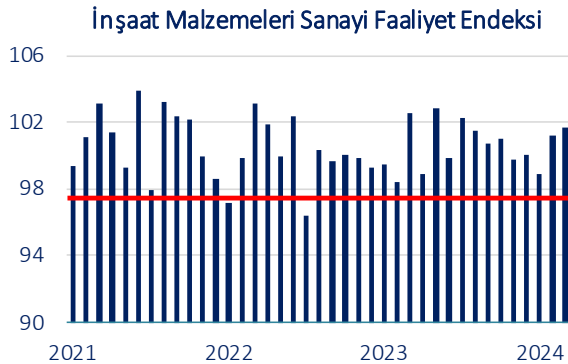
Konut satışlarında 2023'te görülen yıllık düşüş eğilimi 2024'ün ilk çeyreğinde ivme kaybetmekle birlikte devam etmiştir. Konut satışları Nisan'da da yıllık bazda %11,8 gerilemiştir. Yabancılar yapılan konut satışları da benzer bir görünüm çizerek ilk çeyrekte yıllık bazda yaklaşık %50 azalmıştır. Uygulanan sıkı para politikası doğrultusunda konut kredisi faizlerindeki yükseliş, yerel seçim konjonktürünün yarattığı belirsizlik ortamı ve konut fiyatlarındaki artış konut satışlarındaki düşüşte etkili olmuştur.

Yüksek seviyelerdeki seyrini korumakla birlikte 2023 yılbaşından bu yana artış hızında yavaşlama eğilimi gösteren reel konut fiyatları Şubat'ta yıllık bazda %5,1 ile Aralık 2019'dan bu yana ilk kez gerileme kaydetmiştir. Reel konut fiyatlarındaki gerileme %9,8 ile Mart'ta da devam etmiştir.

İnşaat Malzemeleri Sanayicileri Derneği'nin (İMSAD) yayımladığı inşaat malzemesi faaliyet endeksi 2024'ün ilk çeyreğinde konut arzına yönelik olumlu bir tablo çizmiştir. Faaliyet endeksi kış aylarında ortaya çıkan yavaşlama etkisinin azalması ve yerel seçim öncesindeki hareketliliğin desteğiyle Şubat ve Mart aylarında artış kaydetmiştir.

TÜİK'in hazırladığı inşaat sektöründe faaliyetleri kısıtlayan temel faktörler anketinin Nisan sonuçları incelendiğinde finansman sorunlarından etkilenen işletmelerin oranının 0,7 puan artması dikkat çekmiştir. Sektörün takipteki alacaklar oranı Kasım 2023'te %3,2'ye kadar düşmesinin ardından Aralık 2023'te %4,6'ya yükselmiştir. Söz konusu oran Mart 2024 itibarıyla %4,1 düzeyindedir.

TÜİK verilerine göre, inşaat sektörü güveni 2023 yılı genelinde ve 2024'ün ilk dört ayında iyimserlik eşiği olan 100'ün altındaki seyrini sürdürmüştür. Mevsim etkilerinden arındırılmış endeks Nisan'da 88,6 düzeyinde gerçekleşerek bir önceki aya göre herhangi bir değişiklik göstermemiştir. Son üç aylık dönemde inşaat faaliyetleri ve alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi alt endeksleri aylık bazda sırasıyla %4,3 ve %0,1 artış kaydederek sektördeki nispeten olumlu görünümü teyit etmiştir.

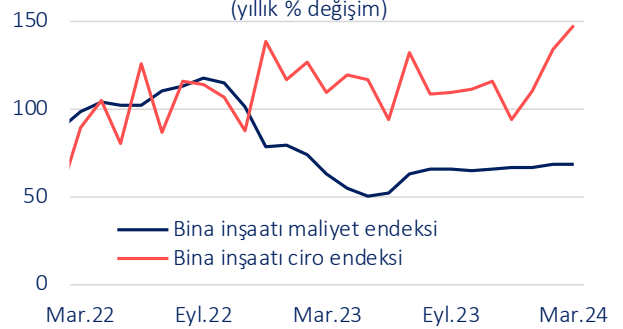
Finansman koşullarının sıkılaşması sektör üretiminde son dönemde gözlenen nispeten olumlu seyrin sürdürülebilirliğine ilişkin soru işareti yaratsa da sektörün gelir ve maliyet yapısı genel olarak pozitif bir tablo çizmektedir. 2023 genelinde inşaat sektörünün gelirlerindeki yıllık artışın maliyetlerdeki artışın üzerinde seyretmesi eğilimi 2024'ün ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Bu dönemde bina inşaatı ciro endeksi yıllık bazda %132,1 düzeyinde yükselirken, bina inşaatı maliyet endeksi %67,9 düzeyinde artış kaydetmiştir.

Mayıs ayında Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi kapsamında sektörün gelecek performansını etkileyebilecek bir dizi önemli karar alınmıştır. Buna göre, kamu sektörü tarafından fiziki ilerlemesi %75'in üzerinde olan projeler ile deprem riski nedeniyle gerekli olan çalışmaların önceliklendirileceği ifade edilmiştir. Ayrıca zorunlu haller dışında yeni proje alınmayacağı bildirilmiştir. Söz konusu gelişme önümüzdeki dönemde inşaat ve altyapı faaliyetlerinin gerileyebileceğine işaret ederken, sektör temsilcileri yurt dışı projelerini ön plana aldıklarını belirtmiştir.

İnşaat Sektörü Güveni

İnşaat Sektörü Gelir ve Gider Göstergeleri
(yıllık % değişim)

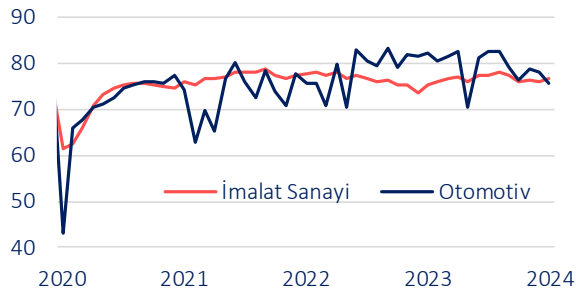
Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Büyüme (reel, GSYH inşaat alt kalemi)	5,3	7,2	7,8	10,8	-	-	-	-
Bina İnşaatı Ciro Endeksi (reel, yıllık % değişim)	26,3	36,7	30,9	22,5	38,3	25,9	38,6	46,9
Konut Fiyat Endeksi (reel, yıllık % değişim)	56,7	46,8	22,4	11,5	-4,7	1,4	-5,1	-9,8
Konut Satışları (yıllık % değişim)	-11,5	-30,5	1,1	-23,9	-1,3	-17,8	17,3	-0,1
İpotekli (yıllık % değişim)	-13,9	-38,5	-32,5	-67,4	-53,0	-63,5	-49,1	-49,0
Diğer (yıllık % değişim)	-10,9	-27,8	8,2	-18,0	12,3	-8,7	35,7	15,3
Yabancıların Gayrimenkul Yatırımları (milyon USD)	1.370	807	693	690	796	408	152	236
Yapı Ruhsatı Sayısı (yıllık % değişim)	0,9	33,3	35,5	16,0	-	-	-	-
Yapı Kullanım İzni (yıllık % değişim)	-18,8	-27,9	-14,8	-8,9	-	-	-	-
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	9,4	9,5	9,5	9,2	9,0	9,2	9,1	9,0
Takipteki Krediler Oranı (%)								
İnşaat Sektörü	4,0	3,4	3,4	4,6	4,1	4,6	4,4	4,1
Konut Kredileri	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

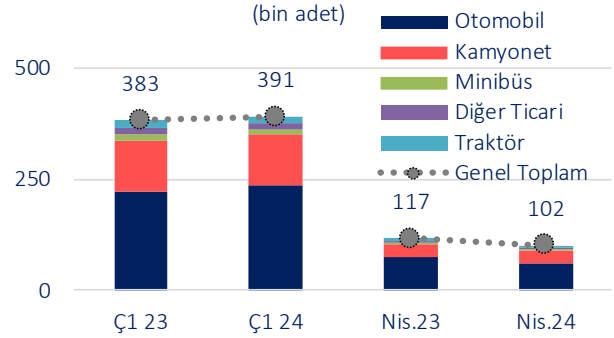
Otomotiv Üretimi (yıllık % değişim)		Yurt İçi Araç Satışları (yıllık % değişim)		Kapasite Kullanım Oranı		İhracat (adet, yıllık % değişim)	
2023	8,6	2023	56,6	2023	80,5	2023	5,0
2023 Ç4	0,9	2023 Ç4	42,7	2023 Ç4	81,5	2023 Ç4	0,8
2024 Ç1	2,9 ●	2024 Ç1	25,2 ✓	2024 Ç1	77,9 ✗	2024 Ç1	1,1 ●

2023 genelinde güçlü bir görünüm sergileyen otomotiv sektörü üretimi 2024'ün ilk çeyreğinde %2,9 artarak beklentiler paralelinde nispeten ılımlı bir performans sergilemiştir. Taşıt araçları üretimi Nisan'da yıllık bazda %13,2 ile hızlı bir gerileme kaydetmiştir. Sektörde kapasite kullanım oranı ilk çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre 3,6 puan gerileyerek %77,9 seviyesinde gerçekleşirken; bu oran Nisan'da %75,9 düzeyine düşmüştür. Böylece, otomotiv sektörünün kapasite kullanım oranı, sektörde geleneksel olarak rutin bakım ve tatil arası olarak değerlendirilen Ağustos ayları hariç tutulduğunda Haziran 2022'den bu yana ilk kez imalat sanayi kapasite kullanım oranının altında bir değer almıştır.

Kapasite Kullanım Oranı

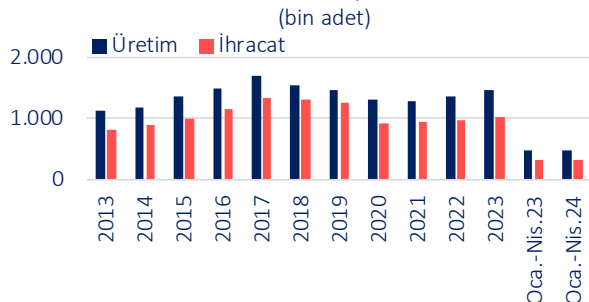
Otomotiv Sektörü Üretimi

Otomotiv ihracatı Ocak-Nisan döneminde adet bazında %1 ile sınırlı bir artış kaydederek 333 bin düzeyinde gerçekleşirken, ihracatın üretimden aldığı pay geçen yılın aynı dönemine göre 1,4 puan artarak %70 düzeyine çıkmıştır. İhracat tutar bazında ise küresel enflasyonist baskıların etkisiyle %3,4 yükselmiş, yan sanayi ihracatı dahil edildiğinde otomotiv sektörünün ihracatı 12 milyar USD olmuştur. Sektörün ilk 10 ihracat pazarı arasında yer alan bazı ülkelere yönelik ihracattaki hızlı gerilemelere rağmen Fas, Cezayir ve Mısır'ın da içinde yer aldığı Afrika ülkelerine ihracatın yıllık bazda %50'nin üzerinde artış kaydetmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Türk otomotiv sektörü geleneksel ihracat pazarlarında küresel ekonomik zorlukların yanı sıra Doğu Avrupa ve Asya ülkeleri kaynaklı olmak üzere yüksek rekabetle karşı karşıya kalmaktadır. Bu çerçevede AB'nin özellikle Çin'den gerçekleştirilen ithalatı sınırlayıcı yönde adımlar atabileceğine ilişkin haberler ve gelişmeler yakından takip edilmektedir.

Otomotiv Sanayi İhracatı

İlk 10 İhracat Pazarı*

(Oca.-Mar. 2024)	milyar USD	%pay	yıllık % değişim
İngiltere	0,9	12,4	28,7
Fransa	0,9	11,8	-8,3
İtalya	0,9	11,5	26,8
Almanya	0,8	10,6	0,0
İspanya	0,4	5,6	-19,2
Slovenya	0,4	4,9	2,7
Belçika	0,4	4,6	9,6
Polonya	0,3	4,4	-2,9
ABD	0,2	3,1	-0,5
Romanya	0,2	2,3	4,6
Diğer	2,2	28,9	12,9
Toplam	7,6		7,0

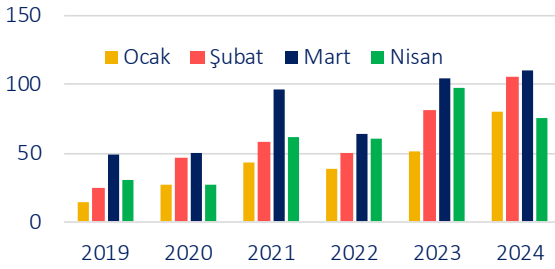
2023'te güçlü bir görünüm sergileyen otomotiv pazarı 2024'ün ilk çeyreğine de hızlı bir giriş yapmıştır. İlk üç ayda yurt içi satışlar ilgili aylara ilişkin serinin en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. ÖTV muafiyetli araç satışlarının yanı sıra turizm sektörüne yönelik yüksek beklentiler paralelinde gerçekleştirilen filo alımlarının da etkisiyle toplam satışlar bu dönemde yıllık bazda %25,2 seviyesine yükselmiştir. Ancak, satışlar Nisan ayında %22,3 gerileyerek talepte soğumaya işaret etmiştir.

İthal araçların pazardaki payı 2023'teki %64,8 düzeyinden Nisan'da %70,1 düzeyine yükselmiştir. Yılın ilk dört ayında Çinli otomotiv üreticilerinin pazardan aldığı payı %6'ya yükseltmesi dikkat çekmiştir. Güçlü ithalat verileriyle 2023'te 2015'ten bu yana ilk kez net ithalatçı konumuna gelen otomotiv sektörü, 2024'ün ilk üç ayında da bu durumunu sürdürmüştür.

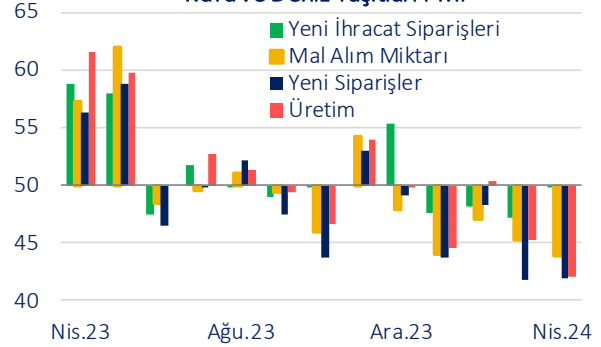
Ocak-Nisan döneminde elektrikli araçların pazar payı %7,8'e yükselmiştir. Mayıs ayı itibarıyla halka açık şarj istasyonu sayısı 7.949 seviyesine, toplam şarj noktası sayısı ise 18.454 düzeyine yükselmiştir.

İstanbul Sanayi Odası'nın yayımladığı sektörel PMI verisi kara ve deniz taşıtları sektöründe ivme kaybı eğiliminin devam edebileceğine işaret etmiştir. Nisan'da yeni siparişler, yeni ihracat siparişleri, üretim ve üretime yönelik mal alım miktarı endeksleri 50 eşik değerinin altında gerçekleşmiştir. Tüketici güven endeksinin gelecek 12 aylık dönemde otomobil satın alma ihtimali endeksi de Nisan'da bir önceki aya göre %7,2 gerilemiştir.

Yurt İçi Araç Pazarı
(bin adet)

Kara ve Deniz Taşıtları PMI

Temel Göstergeler

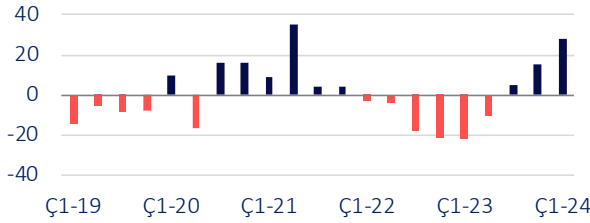
	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Toplam Üretim (adet, yıllık % değişim)	21,1	6,4	8,4	0,9	2,9	-3,0	19,1	-4,3
Otomobil (adet, yıllık % değişim)	33,5	11,0	19,9	10,4	7,3	-5,2	31,7	-0,4
Ticari Araç (adet, yıllık % değişim)	6,0	-1,3	-8,9	-14,2	-3,0	0,8	2,6	-10,6
Toplam Yurt İçi Araç Satışları (adet, yıllık % değişim)	55,2	55,4	81,8	42,7	25,2	56,6	30,6	5,7
Otomobil (adet, yıllık % değişim)	50,1	57,6	91,0	55,3	33,0	71,7	39,7	9,9
Ticari Araç (adet, yıllık % değişim)	71,9	47,4	55,2	7,6	2,6	15,1	6,6	-7,9
İhracat (milyon USD)	7,4	7,5	7,1	8,3	7,9	2,4	2,7	2,8
İhracat (tutar, yıllık % değişim)	16,6	13,1	18,5	10,0	6,8	1,9	22,1	-1,1
İhracat (adet, % değişim)	12,5	4,4	3,2	0,8	1,0	-5,4	13,6	-3,9
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	2,4	2,5	2,8	3,0	3,3	3,1	3,3	3,3
Takipteki Krediler Oranı (%)	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1

Ham Çelik Üretimi (yıllık % değişim)		Kapasite Kullanım Oranı		İhracat* (yıllık % değişim)		Hurda Çelik Fiyatı (yıllık % değişim)	
2023	-4,0	2023	%74,8	2023	-26,0	2023	-15,0
2023 Ç4	15,0	2023 Ç4	%75,7	2023 Ç4	-5,7	2023 Ç4	3,5
2024 Ç1	28,4 ✓	2024 Ç1	%75,3 ●	2024 Ç1	9,5 ✓	2024 Ç1	-3,9 ✓

Küresel ham çelik üretimi 2024'ün ilk çeyreğinde yıllık bazda %0,5 düzeyindeki artış ile nispeten yatay bir görünüm sergilemiştir. Bu dönemde Çin'in üretimindeki yıllık %1,9 düzeyindeki gerilemeye rağmen Hindistan, Almanya ve Türkiye gibi diğer önemli ülkelerdeki üretim artışları toplam üretimi dengeleyici bir etki yaratmıştır. Türkiye bu dönemde deprem felaketinin yarattığı üretim kesintilerinden kaynaklı baz etkisiyle geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla üretimini %28,4 artırmıştır.

Dünya Çelik Birliği'nin Nisan ayında yayımladığı projeksiyona göre iki yıldır daralan küresel çelik talebinin 2024 ve 2025'te sırasıyla %1,7 ve %1,2 düzeyinde artması beklenmektedir. Özellikle Türkiye'nin en önemli ihracat partneri olan AB'nin talebine yönelik bu yıllarda sırasıyla %2,9 ve %5,3'lük artış beklentisi sektörün gelecek performansına ilişkin olumlu sinyaller vermektedir.

Türkiye Ham Çelik Üretimi
(yıllık % değişim)

Dünya Çelik Talebi

(Dünya Çelik Birliği Nisan 2024 Tahmini)

	milyon ton			yıllık % değişim		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Çin	895,7	895,7	886,7	-3,3	0,0	-1,0
Hindistan	133,4	144,3	156,0	14,8	8,2	8,2
ABD	90,5	92,2	94,0	-4,2	1,8	2,0
Güney Kore	54,7	54,3	54,4	6,7	-0,8	0,2
Japonya	53,3	53,3	53,9	-3,0	-0,1	1,1
Rusya	44,6	46,4	46,4	7,0	4,0	0,0
Türkiye	38,1	41,5	39,4	17,2	9,0	-5,0
Meksika	28,5	28,8	29,3	14,0	1,2	1,6
Almanya	28,0	28,9	31,8	-13,7	3,2	10,0
Brezilya	23,9	24,1	24,5	1,5	1,0	1,6
Dünya	1763,0	1793,1	1815,2	-1,1	1,7	1,2

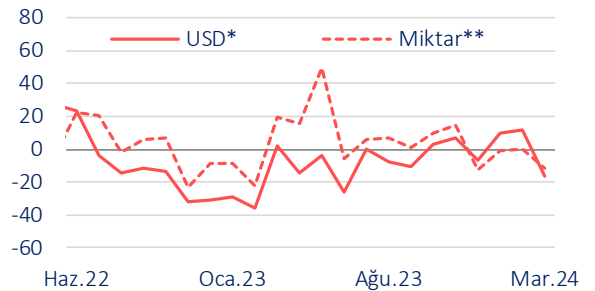
Dış ticaret göstergeleri 2024'ün ilk üç ayında, bir önceki çeyrekte olduğu gibi olumlu bir tablo çizmiştir. Deprem felaketinin yarattığı düşük baz etkisinin de hissedildiği ilk çeyrekte ihracat tutar bazında yıllık %9,5 düzeyinde yükselirken, miktar bazında %32,6 düzeyinde artış kaydetmiştir. Bu dönemde jeopolitik gerilimler nedeniyle İsrail ve Yemen'e, zayıf iktisadi görünümün etkisiyle de Almanya'ya yapılan demir çelik ihracatındaki kaybın diğer ülkelere yapılan ihracattaki artışlarla telafi edildiği izlenmiştir. Özellikle Romanya'ya yapılan ihracatın yıllık bazda %93 yükselmesi dikkat çekmiştir. İthalat ise tutar bazında yıllık %0,7 gerilerken, miktar bazında %4,8 düşmüştür.

Toplam demir çelik ithalatındaki gerilemeye rağmen bu dönemde Çin, Malezya ve Endonezya gibi fiyat avantajı yüksek Asya ülkelerinden yapılan ithalatın artması sektör açısından risk teşkil etmeye devam etmektedir.

İlk 10 İhraç Pazarı*

(Oca.-Mar. 2024) milyon USD	% pay	yıllık % değişim	
Romanya	419,3	8,6	93,0
Almanya	292,2	6,0	-19,8
İtalya	269,1	5,5	21,3
ABD	218,9	4,5	21,6
Birleşik Krallık	218,7	4,5	32,4
İspanya	197,1	4,0	45,5
Irak	183,0	3,8	6,8
Mısır	150,9	3,1	31,3
Yunanistan	140,7	2,9	55,6
İsrail	115,0	2,4	-53,1
Diğer	2669,3	54,8	4,9
Toplam	4874,1		9,5

Demir Çelik İthalatı
(yıllık % değişim)

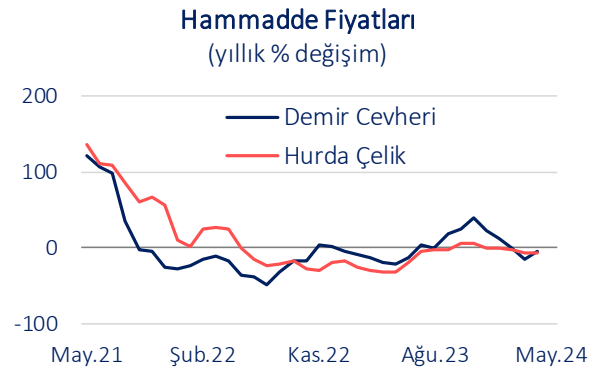
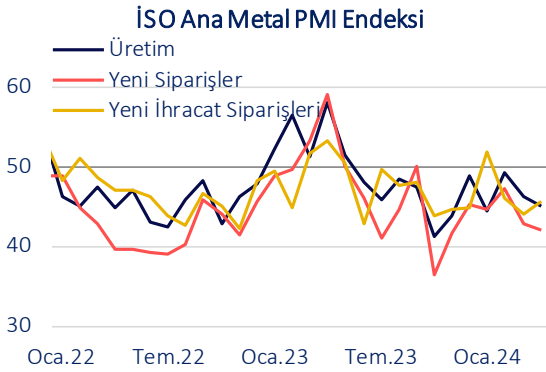
(*)Demir çelik dış ticaret verileri için harmonize sistem sınıflandırmasına göre 72. fasıl (demir ve çelik) ile 73. fasıl (demir veya çelikten eşya) kalemlerinin toplamı esas alınmıştır.
(**) SITC Rev.4 sınıflandırmasına göre miktar bazında dış ticaret verileri 67 (demir ve çelik) kalemini içermektedir. Metal cevherleri, döküntü ve hurdaları dahil değildir.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) yayımladığı sektörel PMI verilerine göre Nisan'da ana metal sanayi üretim, yeni siparişler ve yeni ihracat siparişleri alt endeksleri 50 eşik değerinin altındaki seyirlerini koruyarak sektörün potansiyelinin altında faaliyet göstermeye devam ettiğine işaret etmiştir.

Küresel düzeyde etkili olmaya devam eden yüksek faiz ortamının daha önce tahmin edilenden daha uzun sürebileceği yönündeki beklenti nedeniyle ham çelik üretimindeki toparlanmaya rağmen sektör üzerinde baskı oluşturan faktörlerin önümüzdeki dönemde de etkili olabileceği düşünülmektedir. Küresel çelik talebinin yaklaşık %52'sini oluşturan konut sektörünün sıkı para politikası nedeniyle zayıf bir görünüm sunması, demir çelik sektörü açısından da belirleyici bir etkiye sahiptir. Kızıldeniz ve Orta Doğu'daki jeopolitik gerilimlerin seyri de sektörün ihracat kapasitesi açısından yakından takip edilmeye devam edecektir.

2024'ün ilk üç ayında hammadde fiyatlarındaki sınırlı artışlar sektörde girdi maliyetleri açısından nispeten olumlu bir görünüm sunmuştur.

Sektörün sürdürülebilirliği ve yeşil dönüşüm kapsamında önemli demir çelik üreticilerinin bu dönemde yatırımlarını artırdığı izlenmiştir.

Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Ham Çelik Üretimi (yıllık % değişim)	-22,1	-10,5	4,9	15,0	28,4	24,7	46,6	18,0
Sanayi Üretimi* (yıllık % değişim)	-15,0	-8,1	1,5	8,6	10,8	7,2	18,7	7,7
Hurda Çelik Fiyatı (yıllık % değişim)	-24,4	-28,2	-2,7	3,5	-3,9	-1,2	-3,3	-7,2
Demir Cevheri Fiyatı (yıllık % değişim)	-9,2	-18,2	7,7	28,7	-1,0	11,6	-0,9	-13,9
İhracat (milyar USD)	4,5	4,5	4,7	4,7	4,9	1,4	1,7	1,8
İhracat (tutar, yıllık % değişim)	-32,4	-37,0	-22,6	-5,7	9,5	-0,5	25,1	5,6
İthalat (milyar USD)	6,8	8,0	6,7	6,0	6,7	2,2	2,1	2,4
İthalat (tutar, yıllık % değişim)	-21,2	-14,4	-5,8	1,2	-0,7	9,8	11,4	-16,0
Yurt İçi Ciro* (reel, yıllık % değişim)	-4,7	3,5	10,8	8,6	7,6	-0,6	14,5	9,6
Yurt Dışı Ciro* (reel, yıllık % değişim)	-40,2	-36,2	-35,3	-12,9	7,3	1,5	9,9	6,0
Sektörel Kredilerdeki Payı* (%)	5,0	5,1	5,2	5,2	5,5	5,3	5,5	5,5
Takipteki Krediler Oranı* (%)	0,8	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

(*) Ana metal sanayi verileridir.

Baltık Kuru Yük Endeksi (ortalama, yıllık % değişim)		İhracat Miktar Endeksi (yıllık % değişim)		İthalat Miktar Endeksi (yıllık % değişim)		Taşımacılık İhracatı (yıllık % değişim)	
2023	-27,8	2023	0,1	2023	12,2	2023	-1,1
2023 Ç4	33,9	2023 Ç4	4,6	2023 Ç4	2,6	2023 Ç4	-8,9
2024 Ç1	79,5 ✓	2024 Ç1	7,1 ✓	2024 Ç1	-6,1 ✗	2024 Ç1	5,1 ✓

2023'te finansal koşullardaki sıkılık, küresel iktisadi faaliyetlerdeki zayıflık ve jeopolitik gerilimlerin etkisiyle yıllık bazda %0,3 ile sınırlı bir büyüme kaydeden küresel mal ticaretinin önümüzdeki dönemde daha pozitif bir görünüm sergilemesi beklenmektedir. IMF'nin Nisan ayında yaptığı projeksiyona göre 2024 ve 2025'te finansal koşullardaki sıkılığın kademeli olarak sonlandırılacağı ve küresel iktisadi faaliyetlerdeki görünümün iyileşeceği beklentisiyle küresel ticaret hacminin sırasıyla %3,0 ve %3,3 düzeyinde yükseleceği tahmin edilmektedir.

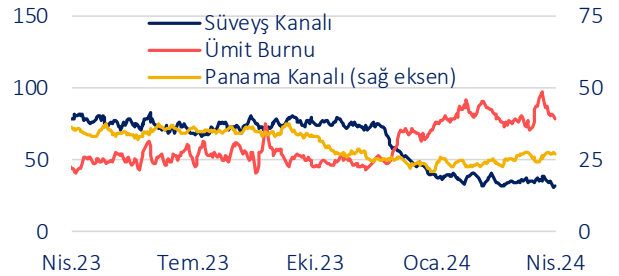
2023'ün son aylarından bu yana devam eden ve Kızıldeniz trafiğini etkileyen jeopolitik gerilimlerin etkileri 2024'ün ilk çeyreğinde de artarak sürmüştür. Bu dönemde Baltık Kuru Yük Endeksi yıllık bazda %79,5 yükselirken, Süveyş Kanalı trafiğindeki daralma yıllık bazda %43,9 düzeyine ulaşmıştır. Alternatif rota olarak kullanılan Ümit Burnu'nda ise denizyolu trafiği yıllık bazda %85,5 artmıştır.

Taşımacılık şirketlerinin Orta Doğu rotalarının kullanımını azaltmasına bağlı olarak uzayan mesafeler ve artan yakıt tüketimi sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm açısından olumsuz bir etki yaratmıştır.

IMF Ticaret Hacmi Büyümesi Tahminleri
(%, Nisan 2024)

	2023	2024	2025
Dünya	0,3	3,0	3,3
<i>Ocak tahmini</i>		3,3	3,6
Gelişmiş Ekonomiler	-1,0	2,0	2,8
<i>Ocak tahmini</i>		2,7	3,2
Gelişmekte Olan Ekonomiler	2,0	4,9	4,1
<i>Ocak tahmini</i>		4,9	4,4

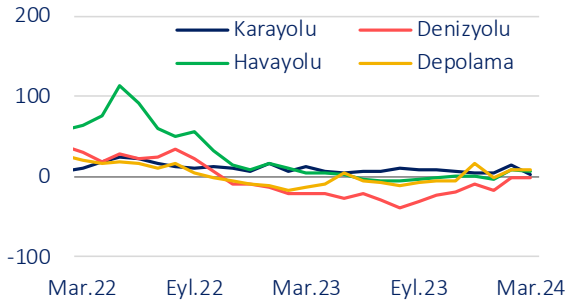
Denizyolu Trafiği
(7 günlük HO)

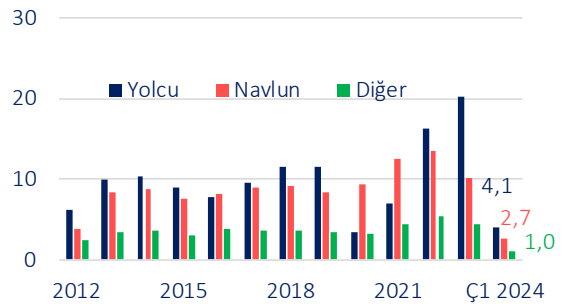
2024'ün ilk çeyreğinde sektörün reel ciro gelişmeleri incelendiğinde denizyolu segmentinin %7,2'lik gerileme ile olumsuz ayrıştığı gözlenmiştir. Karayolu, havayolu ve depolama segmentlerinde ise reel ciro sırasıyla %6,8, %3,3 ve %4,9 oranında artmıştır.

Ödemeler dengesi verilerine göre uluslararası taşımacılık geliri yılın ilk çeyreğinde %5,1 düzeyinde artarak 7,8 milyar USD düzeyinde gerçekleşerek pozitif bir görünüm sunmuştur. Söz konusu gelişmede yolcu ve navlun kalemlerinde kaydedilen sırasıyla yıllık bazda %8,5 ve %3,5 artışlar belirleyici olmuştur.

Taşımacılık Sektörü Ciro Gelişmeleri
(reel, yıllık % değişim)

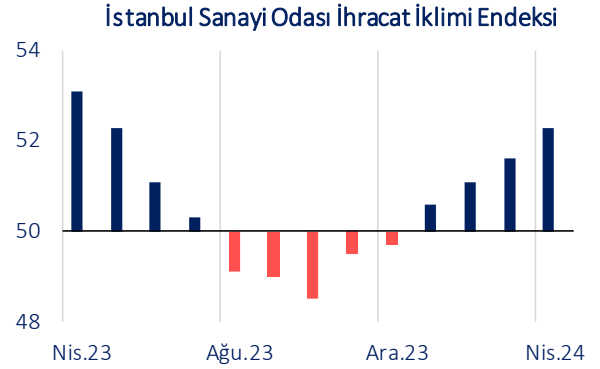
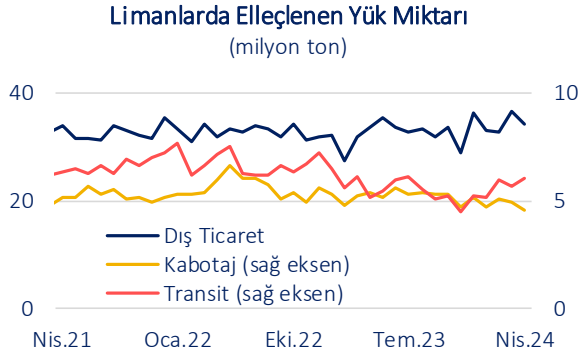

Taşımacılık Sektörü İhracatı
(milyar USD)

Yılın ilk dört ayında, Şubat 2023'te yaşanan deprem felaketinin neden olduğu düşük bazın da etkisiyle özellikle ihracat kalemindeki artış paralelinde Türk limanlarında elleçlenen toplam yük miktarı yıllık bazda %5,9 düzeyinde yükselmiştir. Kızıldeniz'deki gerilimler sebebiyle bazı uluslararası şirketlerin yakın kıyı uygulamaları kapsamında Türkiye'den ürün tedarikini artırdığının izlenmesinin de etkisiyle bu dönemde konteyner elleçlemeleri %15,8 artmıştır. Türkiye'nin bulunduğu konum açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu transit yük elleçlemesi kaleminde ise bu dönemde yıllık %2,1'lik düşüş kaydedildiği izlenirken, Nisan'da söz konusu kaleminde %18,4'lük hızlı bir artış yaşanmıştır.

İstanbul Sanayi Odası'nın yayımladığı ihracat iklimi Endeksi art arda dört ay istikrarlı bir artış kaydederek ihracat pazarlarındaki talep koşullarının iyileşme eğiliminin devam ettiğine işaret etmiştir. KPMG ve İstanbul Üniversitesi Ulaştırma ve Lojistik Fakültesi işbirliğiyle hazırlanan Lojistik Güven Endeksi de 2024'ün ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla 1,1 puan yükselerek sektörün gelecek dönemde olumlu bir performans gösterebileceğine ilişkin beklentiyi desteklemiştir.

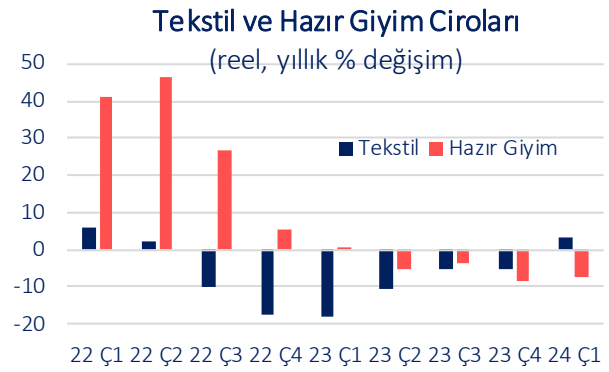
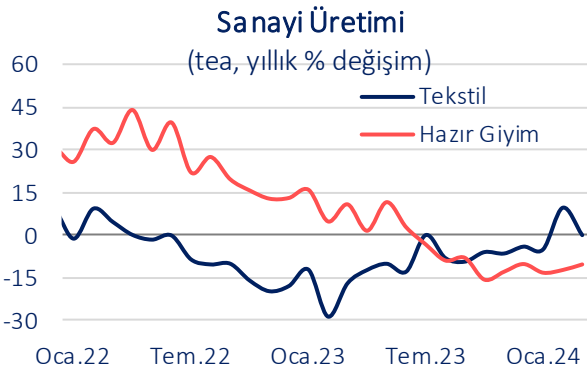
Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Baltık Kuru Yük Endeksi (ortalama, yıllık % değişim)	-50,2	-47,4	-27,5	33,9	79,5	74,9	150,7	57,0
İhracat Miktar Endeksi (yıllık % değişim)	-3,1	-2,2	0,9	4,6	7,1	2,8	13,9	5,3
İthalat Miktar Endeksi (yıllık % değişim)	17,4	18,4	11,3	2,6	-6,1	-13,9	-6,7	2,2
İhracat İklimi Endeksi (yıllık % değişim)	-4,7	-1,8	0,5	2,4	-0,3	2,2	-1,2	-1,9
Taşımacılık İhracat Geliri (net, milyar USD)	2,9	4,1	5,4	4,5	2,8	1,0	0,9	0,9
Kara Yolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık % değişim)	11,3	5,6	8,4	6,3	6,8	4,5	14,3	2,5
Deniz Yolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık % değişim)	-18,4	-23,5	-33,3	-17,2	-7,2	-18,2	-2,1	-1,4
Hava Yolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık % değişim)	10,0	0,2	-4,8	-1,0	3,3	-4,1	7,5	7,0
Depolama Ciro (reel, yıllık % değişim)	-14,4	-3,8	-8,9	2,0	4,9	-1,5	8,4	7,6
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	7,4	7,7	7,2	7,1	7,1	7,2	7,0	7,1
Takipteki Krediler Oranı (%)	1,5	1,2	1,3	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0

Tekstil Sanayi Üretimi (yıllık % değişim)		Hazır Giyim Sanayi Üretimi (yıllık % değişim)		Tekstil Ciro (reel, yıllık % değişim)		Hazır Giyim Ciro (reel, yıllık % değişim)	
2023	-10,8	2023	-1,6	2023	-9,1	2023	-4,7
2023 Ç4	-5,4	2023 Ç4	-13,2	2023 Ç4	-5,2	2023 Ç4	-8,6
2024 Ç1	1,1 ✓	2024 Ç1	-12,1 ✗	2024 Ç1	3,1 ✓	2024 Ç1	-7,5 ✗

Tekstil sektöründe 2022 yılının ikinci çeyreğinden itibaren yıllık bazda gerileyen üretim, deprem felaketinin yarattığı düşük bazın da etkisiyle 2024 yılının ilk çeyreğinde %1,1 artış kaydetmiştir. Sektörün reel cirosunda 2022'nin ikinci yarısında başlayan yıllık düşüş eğilimi de bu yılın ilk çeyreğinde kaydedilen %3,1'lik genişleme ile sona ermiştir.

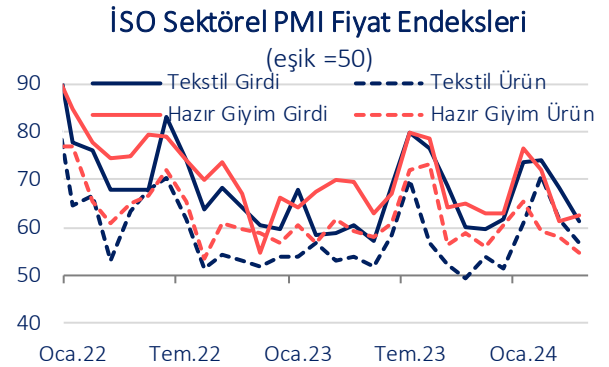
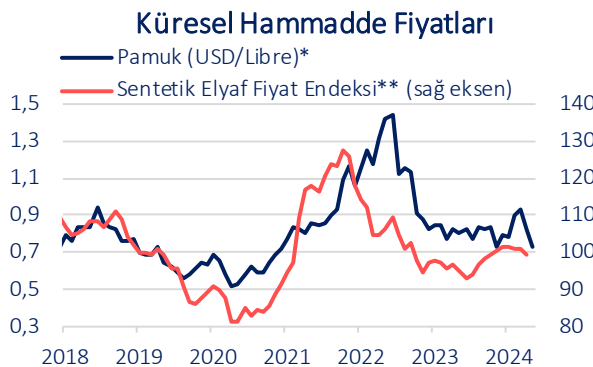
Hazır giyim sektöründe ise üretim yılın ilk çeyreğinde %12,1 oranında daralmıştır. Bu dönemde reel ciro da gerilemeye devam ederek ilk çeyreği %7,5 düşüşle tamamlamıştır.

İSO tarafından açıklanan sektörel PMI verisinin üretim alt endeksi, tekstil ve giyim sektörlerindeki daralmanın Nisan ayında da hız kesmesine rağmen devam ettiğini göstermiştir.

2024 yılının ilk çeyreğinde iklim koşullarının ve jeopolitik gelişmelerin etkisiyle pamuk fiyatları hızlı bir artış kaydetmiştir. İzleyen aylarda ise fiyatların 2023 yılı ortalamasının altına gerilediği görülmüştür.

Girdi fiyatlarındaki dalgalı seyre ek olarak gerçekleştirilen ücret artışları emek yoğun tekstil ve hazır giyim sektörlerinde maliyetlerin yükselmesine neden olmuştur. Diğer taraftan nihai ürün fiyatlarının seyri üreticilerin maliyet artışlarını fiyatlara tam olarak yansıtamadıklarını göstermektedir. Söz konusu durum sektörün kâr marjına olumsuz yansımaktadır.

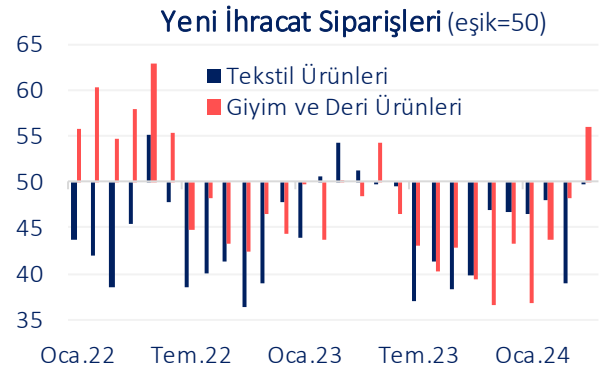
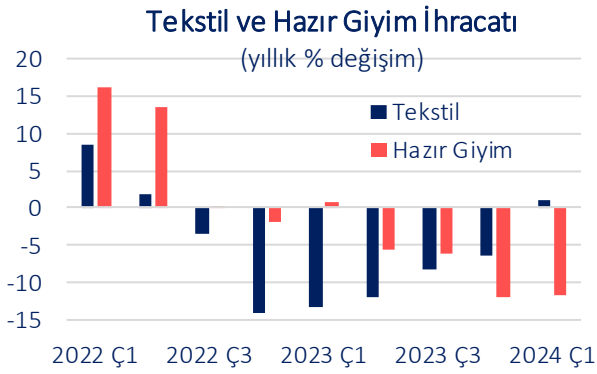

* 1 libre= 0,45 kg

**Sektörde en büyük üretici konumundaki Çin'in ÜFE endeksinin ilgili alt kalemine göre oluşturulmuştur.

Tekstil ve hazır giyim sektörlerinde girdi maliyetlerindeki artışın TL'deki değer kaybının üzerinde gerçekleşmesi bu sektörlerin dış pazarlardaki rekabet gücünü olumsuz yönde etkilemektedir. Önümüzdeki dönemde de piyasalarda TL'nin reel olarak değer kazanacağı beklentisinin hakim olduğu dikkate alındığında sektörün fiyat açısından rekabet gücünün baskı altında kalmaya devam edebileceği değerlendirilmektedir. Yurt içinde de uygulanan sıkı para politikasının bu sektörlerle yönelik talep üzerinde baskı yaratması beklenmektedir.

Depremin etkisinin hazır giyime kıyasla daha fazla hissedildiği tekstil sektöründe ihracat yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda %0,9 ile sınırlı oranda genişlerken, hazır giyim ihracatı %11,7 oranında daralmıştır. Nisan ayına ilişkin Türkiye İhracatçılar Meclisi kaynaklı ihracat verileri her iki sektörde ihracattaki zayıf seyrin sürdüğüne işaret etmektedir.

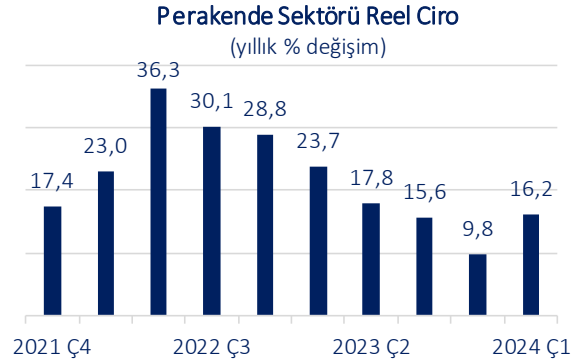
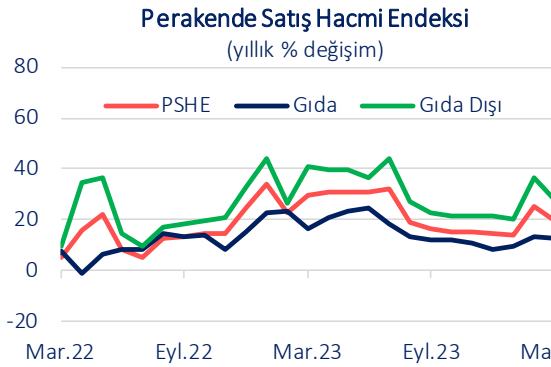

Temel Göstergeler

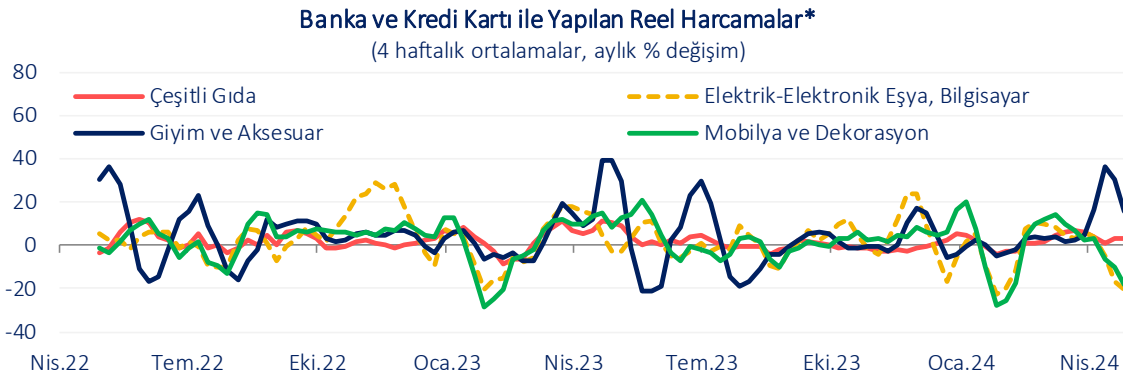
	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Tekstil Sanayi Üretimi (yıllık % değişim)	-19,3	-11,7	-5,8	-5,4	1,1	-5,0	9,7	0,0
Hazır Giyim Sanayi Üretimi (yıllık % değişim)	10,3	4,9	-7,0	-13,2	-12,1	-13,5	-12,5	-10,6
Tekstil Ciro (reel, yıllık % değişim)	-17,8	-10,3	-5,1	-5,2	3,1	-4,9	11,2	3,4
Hazır Giyim Ciro (reel, yıllık % değişim)	0,8	-5,1	-3,7	-8,6	-7,5	-10,6	-1,4	-9,8
Tekstil Üretici Fiyatları (yıllık % değişim)	46,0	35,2	44,0	44,7	53,7	49,2	53,3	58,4
Hazır Giyim Üretici Fiyatları (yıllık % değişim)	59,1	51,6	57,6	52,8	63,2	58,5	64,4	66,7
Tekstil İhracatı (milyon USD)	3.892	3.877	4.270	4.269	3.928	1.290	1.308	1.330
Hazır Giyim İhracatı (milyon USD)	4.038	3.807	3.418	3.060	3.567	1.081	1.174	1.312
Tekstil İhracatı (değer bazında, yıllık % değişim)	-13,3	-12,1	-8,3	-6,3	0,9	-3,0	16,7	-7,7
Hazır Giyim İhracatı (değer bazında, yıllık % değişim)	0,8	-5,7	-6,1	-12,0	-11,7	-10,6	-4,3	-18,1
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	4,3	4,4	4,4	4,3	4,3	4,4	4,3	4,3
Takipteki Krediler Oranı (%)	1,8	1,4	1,3	1,6	1,8	1,5	1,5	1,8

Satış Hacim Endeksi (yıllık % değişim)		Ciro Endeksi (reel, yıllık % değişim)		Tüketici Güven Endeksi (ma)		Perakende Ticaret Güven Endeksi	
2023	23,4	2023	15,8	2023	79,4	2023	117,2
2023 Ç4	14,8	2023 Ç3	9,8	2023 Ç4	75,8	2023 Ç4	114,1
2024 Ç1	19,3 ✓	2023 Ç4	16,2 ✓	2024 Ç1	79,7 ✓	2024 Ç1	114,5 ✓

2023 yılının ikinci yarısında uygulanan sıkı para politikasının da etkisiyle talepte ivme kaybı yaşayan perakende sektörü, 2024 yılının ilk çeyreğinde canlı bir görünüm sunmuştur. Perakende satış hacmi yılın ilk üç ayı itibarıyla geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %19,3 artış kaydetmiştir. Bu yükselişte geçen yıl ülkemizde gerçekleşen deprem felaketinin oluşturduğu düşük baz da etkili olmuştur. Aynı zamanda yıl başında yaşanan ücret artışları enflasyonist ortamda hane halkının talebi öne çekmesine neden olmuştur. İlgili dönemde, gıda dışı endeksinin alt kalemleri incelendiğinde elektronik eşya ve bilgisayar sektöründe talebin kuvvetli seyrettiği gözlenirken, tekstil, giyim ve ayakkabı sektöründe talepte yaşanan ivme kaybı dikkat çekmiştir. Talep koşullarındaki canlı seyir paralelinde sektörde reel cirolarda da yükseliş eğilimi devam etmiştir. 2024 yılının ilk çeyreğinde reel ciro geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %16,2'lik bir artış kaydetmiştir.

Nisan ayında banka ve kredi kartıyla yapılan harcamalar, TCMB'nin Mart ayında gerçekleştirdiği 5 puanlık faiz artırımının yılın ikinci çeyreğinin başında talep üzerinde etkili olmaya başladığına işaret etmektedir. Bu dönemde banka ve kredi kartıyla yapılan harcamalar Ramazan Bayramı'na rağmen aylık bazda nominal olarak %1,1 oranında sınırlı bir yükseliş kaydetmiştir. TÜFE verileri ile fiyat etkilerinden arındırılmış kartlı harcamalar endeksi ise aynı dönemde %2,0 oranında gerilemiştir. Nisan'da temel ihtiyaç olması nedeniyle gıda ürünlerine yönelik harcamalardaki reel yükseliş devam etmiştir. Bununla birlikte, harcamaların elektrik-elektronik eşya, bilgisayar ile mobilya ve dekorasyon sektörlerinde aylık bazda sırasıyla %21,1 ve %20,4 gerilemesi dikkat çekmiştir.

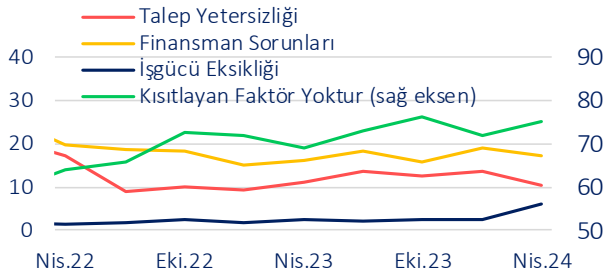

Perakende ticaret sektörü güven endeksi Nisan ayında 115,5 seviyesiyle son 12 aylık ortalaması olan 115,2 düzeyine oldukça yakın seyretmiştir. Bu dönemde sektör temsilcilerinin %75,2'sinin faaliyetleri kısıtlayan herhangi bir faktör bulunmadığını belirtmesi dikkat çekmektedir. Ayrıca, devam eden sıkı para politikası koşullarına rağmen bir önceki anket dönemi olan Ocak ayına göre finansman koşullarının kısıtlayıcı bir etken olduğunu düşünen firmaların oranı 1,8 puan azalarak 17,3 seviyesine gerilemiştir. Öte yandan, aynı dönemde işgücü eksikliğinin kısıtlayıcı bir faktör olduğunu düşünenlerin oranı ise bir önceki döneme göre 3,5 puan artarak %6,2'ye ulaşmış ve 2014 yılından bu yana en yüksek seviyede kaydedilmiştir. Emek yoğun sektörde işgücü eksikliğinin bir kaygıya dönüşmesi sektör temsilcilerince çok büyük bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Önümüzdeki dönemde, sektörde e-ticaret aktivitelerinin gelişerek devam etmesi beklenmektedir. Özellikle mobil kanallar ile alışveriş yapan kişi sayısında son yıllarda hızlı bir artış kaydedilmiştir. Öte yandan, sektör içerisinde mağazaya gelen müşteri sayısının yoğunluğunu arttırma çalışmaları da hız kazanmıştır. Tüketiciler üzerinde yapılan çalışmalar, mağaza üzerinden alışverişin tercih edilmesinin en büyük nedenini ürünün görülüp denenme ihtiyacı olarak göstermektedir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde de çok kanallı satışın (omnichannel) sektör için önemini koruması beklenmektedir. Ayrıca, son yıllarda artan küresel farkındalık tüketicilerin çevre dostu değerleriyle uyumlu ürünleri tercih etmesine neden olmaktadır. Bu durumun sunulan ürünlerde sürdürülebilirlik ilkesine entegre olabilen firmaların müşteri portföyünü arttırarak fark yaratabilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Perakende Ticareti Kısıtlayan Faktörler

(çeyreklik anket sorusu, toplam cevaplara % oran)

Posta veya İnternet Üzerinden Yapılan Satışlar

(ma, reel, 3 aylık hareketli ort. 3 aylık % değişim)

Temel Göstergeler

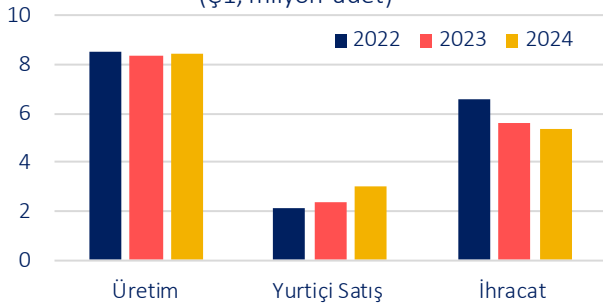
	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Satış Hacim Endeksi (reel, yıllık % değişim)	28,8	30,8	22,0	14,8	19,3	13,7	25,2	19,4
Gıda	20,4	22,8	14,2	10,0	11,7	9,6	13,2	12,4
Gıda Dışı (akaryakıt hariç)	30,8	21,2	27,8	9,0	27,8	19,8	36,5	27,8
Elektronik eşya ve bilgisayar	65,0	71,3	48,5	37,0	45,5	36,5	56,4	44,2
Mobilya, beyaz eşya ve diğer	38,2	35,3	33,6	13,2	16,0	9,0	25,5	14,6
Tekstil, giyim ve ayakkabı	16,9	16,4	6,3	3,3	9,2	1,1	16,3	11,0
Eczacılık, tıbbi ürünler ve kozmetik	7,7	5,6	14,1	11,0	15,4	9,8	18,1	18,6
Ciro Endeksi (reel, yıllık % değişim)	23,7	17,8	15,6	9,8	16,2	11,0	20,6	16,9
Perakende Ticaret Güven Endeksi (yıllık % değişim)	1,9	-2,5	1,3	-7,2	-6,4	-1,0	-1,0	-1,0
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	4,3	4,1	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0
Takipteki Krediler Oranı (%)	2,1	1,8	1,6	1,5	1,3	1,4	1,4	1,3

Üretim (yıllık % değişim)		Yurt İçi Satışlar (yıllık % değişim)		KKO (%)		İhracat (adet, yıllık % değişim)	
2023	-1,5	2023	14,4	2023	74,9	2023	-10,0
2023 Ç4	-4,1	2023 Ç4	2,2	2023 Ç4	74,9	2023 Ç4	-5,3
2024 Ç1	1,0 ✓	2024 Ç1	28,2 ✓	2024 Ç1	74,9 ●	2024 Ç1	-5,1 ✗

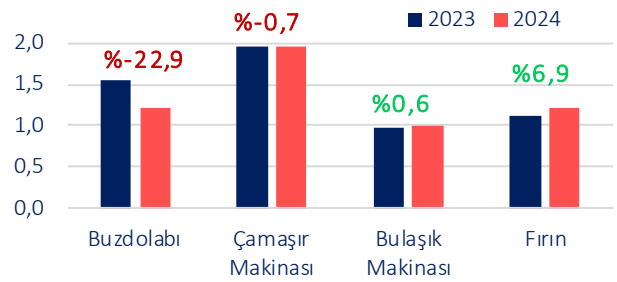
Yurt içinde beyaz eşya satışları öne çekilen talebin de etkisiyle 2024 yılının ilk çeyreğinde yıllık bazda %28,2 artış kaydetmiştir. Öte yandan, sektörün ihracatının adet bazında %5,1 oranında daraldığı bu dönemde, ihracat performansının ürün gruplarına göre farklılaştığı görülmüştür. Buzdolabı ihracatı bu dönemde %22,9 oranında daralırken, çamaşır ve bulaşık makinası ihracatı önemli bir değişim kaydetmemiştir.

Tutar bazında değerlendirildiğinde de beyaz eşya ve küçük ev aletlerini kapsayan “ev aletleri imalatı*” sektöründe toplam ihracatın USD bazında yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda %4,7 oranında gerilediği görülmektedir. Sektörün en büyük dış pazarı konumundaki İngiltere’ye yapılan ihracat bu dönemde %3,4 genişleyerek 175 milyon USD’yi aşarken, başta AB ülkeleri olmak üzere diğer önemli pazarların pek çoğunda ihracat gerilemiştir. Bu dönemde Fransa ve İspanya’ya yönelik ihracatta %20’yi aşan kayıplar dikkat çekmektedir.

Beyaz Eşya Sektörü
(Ç1, milyon adet)

Ürünlere Göre İhracat
(Ç1, milyon adet)

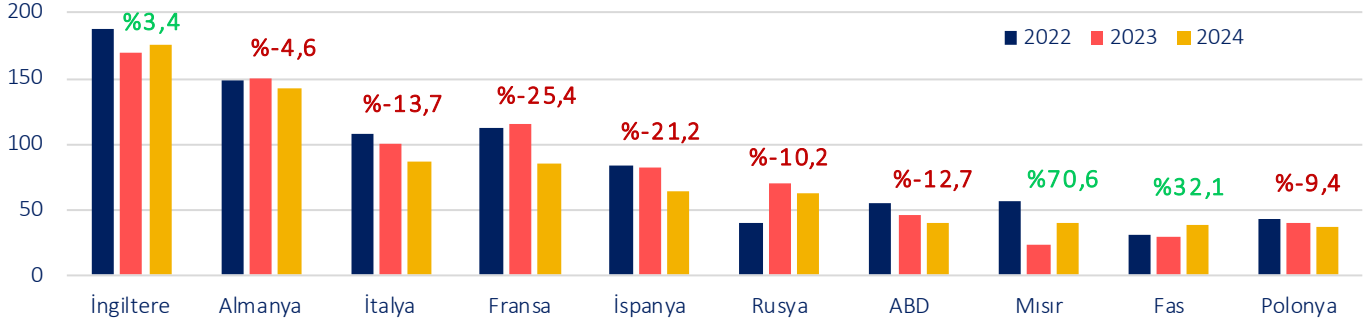

Sektörde faaliyet gösteren firmaların önde gelen ihracat pazarlarındaki zayıf talebi telafi etmek adına alternatif pazarlara yöneldiği görülmektedir. Bu dönemde Suudi Arabistan, Mısır ve Fas’a yönelik ihracat yıllık bazda sırasıyla %93, %70,6 ve %32,1 artmıştır. İlk çeyrekte ayrıca, Güney Kore, Japonya, Hindistan, Nijerya, Avustralya, Yeni Zelanda ve Küba gibi farklı coğrafyalardan ülkelere yönelik ihracat da belirgin ölçüde artış kaydederek sektörün ihracat performansı üzerindeki baskıyı sınırlandırmıştır.

İhracattaki zayıf görünüme karşın iç talebin desteğiyle beyaz eşya sektöründe toplam üretim yılın ilk çeyreğinde %1 ile sınırlı da olsa artış kaydetmiştir. Sektörde kapasite kullanım oranı da ilk çeyrekte %74,9 ile geçtiğimiz yıla göre yatay bir görünüm sergilemiştir.

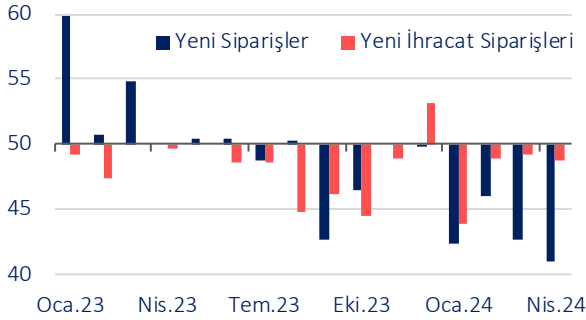
İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan PMI verileri, kısa vadede sektöre yönelik dış talebin belirgin şekilde toparlanmayacağına işaret etmektedir. Nitekim beyaz eşya sektörünün de dahil olduğu elektrikli ve elektronik ürünlerin imalatı sektöründe yeni ihracat siparişleri alt endeksi Şubat ayından bu yana sınırlı da olsa gerilemektedir. Ayrıca, mevcut beklentiler paralelinde ECB’nin Fed’e kıyasla daha erken faiz indirimlerine başlaması halinde euronun değerinde gözlenebilecek düşüş sektörün ihracatı üzerinde ilave baskı yaratabilecektir.

Ülkelere Göre İhracat (Ç1, milyon USD)

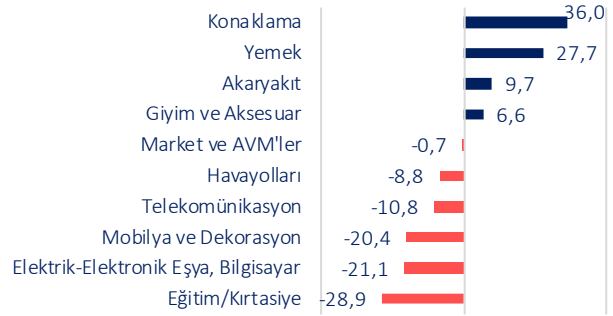

İç talebe ilişkin öncü göstergeler de yılın ilk çeyreğindeki hızlı artışın ikinci çeyrekte önemli ölçüde ivme kaybedeceğine işaret etmektedir. İSO tarafından açıklanan sektörel PMI verisine göre yeni siparişler alt endeksi Nisan ayında 40,9 seviyesine kadar gerilemiştir. Bu gelişmede, ekonomi politikasındaki sıkışmanın da etkili olduğu değerlendirilmektedir. Banka ve kredi kartı ile yapılan harcamalar Nisan ayında elektrik-elektronik eşya ve bilgisayar sektörlerinde aylık bazda %21,1 oranında daralmıştır.

İSO Türkiye Sektörel PMI

Kartlı Harcamalarda Aylık Değişim (%)

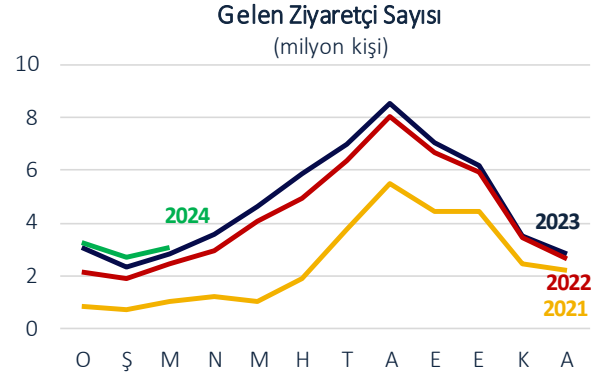
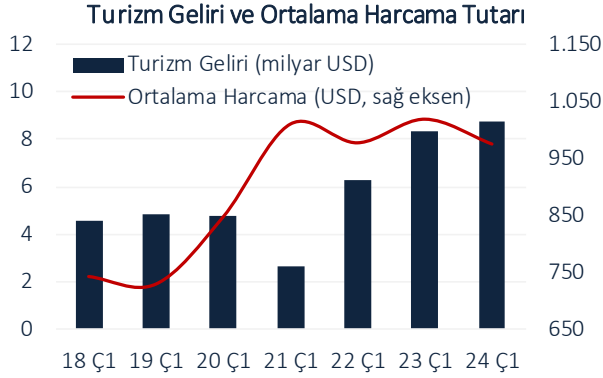
Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Toplam Üretim (bin adet)	8.343	7.851	8.213	7.956	8.425	2.519	2.857	3.049
Toplam Üretim (yıllık % değişim)	-2,4	-1,3	2,1	-4,1	1,0	3,5	2,0	-1,9
Yurt İçi Satışlar (bin adet)	2.338	2.686	2.492	2.023	2.997	871	1.037	1.089
Yurt İçi Satışlar (yıllık % değişim)	9,9	26,2	18,5	2,2	28,2	22,2	38,6	24,1
İhracat (bin adet)	5.640	5.557	5.599	6.394	5.352	1.656	1.834	1.862
İhracat (adet, yıllık % değişim)	-14,0	-12,1	-8,7	-5,3	-5,1	-2,3	-1,0	-11,1
İhracat (milyon USD)	1.451	1.389	1.381	1.570	1.383	427	480	476
İhracat (tutar, yıllık % değişim)	-2,8	-2,1	-0,2	-4,4	-4,7	-1,6	0,9	-12,0
Kapasite Kullanım Oranı (%)	74,1	75,2	75,2	74,9	74,9	73,8	74,5	76,4
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Takipteki Krediler Oranı (%)	2,6	2,2	1,5	1,5	0,7	1,4	0,7	0,7

Yabancı Ziyaretçi (yıllık % değişim)		Turizm Geliri (yıllık % değişim)		Turizm Gideri (yıllık % değişim)		Turizm Faaliyeti Harcamaları* (reel, ortalama yıllık % değişim)	
2023	10,4	2023	12,1	2023	65	2022	17,4
2023 Ç4	2,5	2023 Ç4	2,2	2023 Ç4	44	2023 Ç3	18,3
2024 Ç1	13,4 ✓	2024 Ç1	5,4 ✓	2024 Ç1	11 ●	2023 Ç4	21,0 ✓

Nisan ayında TÜİK tarafından revize edilen verilere göre 2023 yılını 55,9 milyar USD turizm geliri ve 57,1 milyon ziyaretçi ile rekor kırarak kapatan turizm sektörü 2024 yılının ilk çeyreğine de oldukça iyi başlamıştır. Yılın ilk üç ayında turizm gelirleri geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %5,4 artarak 8,8 milyar USD'ye ulaşmıştır. Ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı da aynı dönemde %13,4 artarak 7 milyon kişi seviyesinde kaydedilmiştir. 2024 yılının ilk çeyreğinde kişi başı ortalama harcama tutarı geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %4,3 daralarak 975 USD bandında gerçekleşmiştir.

2024 yılının ilk çeyreğinde ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ülke 748 bin kişi ile İran olmuştur. İran'dan gelen ziyaretçiler geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %58'lik hızlı bir yükseliş kaydetmiştir. Ayrıca, Almanya'dan gelen ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı çeyreğine göre %36 oranında artarken, Rusya'dan gelen kişi sayısının aynı dönemde %12 azalarak 682 bin kişiye gerilemesi dikkat çekmiştir.

Turist sayısındaki ve turizm gelirlerindeki artışın etkileri geçtiğimiz yılın tamamında görüldüğü gibi bu yılın ilk çeyreğinde de otel doluluk oranlarına yansımamıştır. 2024 yılının ilk 3 ayında otel doluluk oranları geçtiğimiz yılın aynı dönemine 0,4 puan düşüş kaydederek %32,0 seviyesine gerilemiştir. Sektör temsilcileri gelir ve ziyaretçi sayılarında yaşanan artışın otel doluluklarına yansımamasının sebebini ülkemizde seyreden yüksek enflasyonun da etkisiyle otel fiyatlarının Akdeniz çanağındaki rakip ülkelere kıyasla daha fazla artması olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, turizm amaçlı konut kiralamasına yönelik düzenlemelerin etkilerinin ilk çeyrek itibarıyla otel dolulukları üzerindeki yansımalarının düşük kaldığı gözlenmektedir.

	Gelen Turist Sayısı*			Konaklama Tesislerine Geliş Sayısı*			Ortalama Kalış Süresi		
	2023 Ç1	2024 Ç1	Değişim (%)	2023 Ç1	2024 Ç1	Değişim (%)	2023 Ç1	2024 Ç1	Değişim (%)
İran	472	748	58,5	244	309	26,5	2,6	2,7	3,6
Almanya	504	688	36,5	699	893	27,7	3,2	3,2	-0,1
Rusya	773	682	-11,8	650	463	-28,7	2,7	2,7	1,1
Genel Toplam	6.212	7.403	13,4	11.954	12.450	4,1	2,2	2,1	-1,2

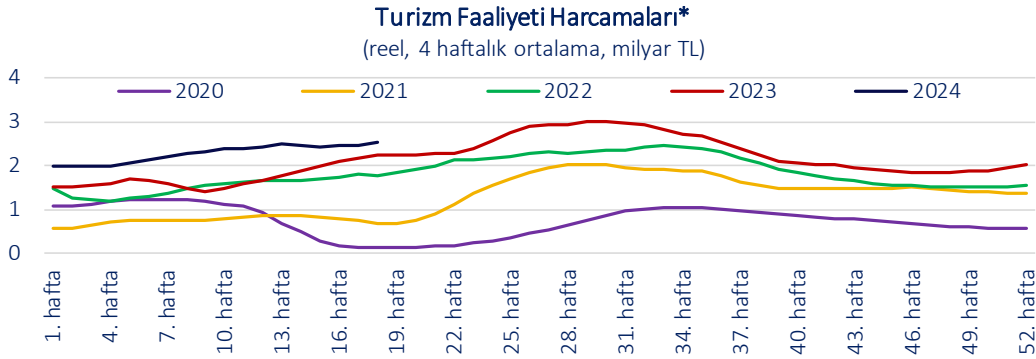
* bin kişi

Yurt içinde uygulanan sıkı para politikasına rağmen turizmle ilişkili sektör harcamalarının 2024 yılına güçlü bir talep ile başlangıç yaptığı görülmektedir. İlgili sektörlerdeki enflasyondan arındırılmış banka ve kredi kartı harcamaları yılın ilk 4 ayında geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %33,1 artarak 4,1 milyar TL düzeyine ulaşmıştır.

Yılın ilk çeyreği itibarıyla limanlarımıza gelen kruvaziyer gemi ve yolcu sayısında da dikkat çekici bir artış yaşanmıştır. Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre gelen kruvaziyer yolcu sayısı %79,2 artarak 61 bin kişi seviyesine ulaşmıştır.

2024 yılının ilk çeyreğine iyi başlayan sektörde yükseliş ivmesinin ikinci çeyrek itibarıyla daha da hızlanması beklenmektedir. Sektör temsilcileri, özellikle yılın ikinci çeyreğinde yer alan bayram tatillerinin ülkemize olan talebi arttırdığını belirtmişlerdir. Ek olarak ülkemizde yılın ikinci yarısı itibarıyla başlaması öngörülen dezenflasyon sürecinin zaman içerisinde otel fiyatlarına yansımaları ve doluluk oranlarında toparlanma yaşanması beklenmektedir.

Bulgaristan Nisan ayı itibarıyla Rus vatandaşlar için Schengen vize başvurularını kabul etmeye başlayacağını açıklamıştır. Rus turistler için alternatif destinasyon sayısını arttıran bu durumun, halihazırda ülkemize gelen Rus ziyaretçi sayısının yıllık bazda gerilediği dikkate alındığında turizm sektörü için önemli bir risk oluşturabileceği değerlendirilmektedir. Öte yandan, sektör temsilcileri Bulgaristan'ın bu vizeyi henüz Rus vatandaşlarına vermeye başlamadığını ifade etmişlerdir.

* TCMB tarafından yayımlanan kartlı harcamalar verileri içerisinde havayolları, konaklama ve seyahat acenteleri sektörlerine ilişkin harcama tutarları ilgili kaleme ait TÜFE verisi ile enflasyondan arındırıldıktan sonra toplulaştırılmıştır.

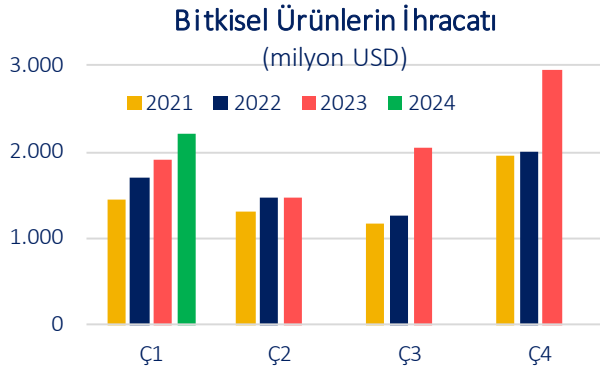
Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Yabancı Ziyaretçi (yıllık % değişim)	26,7	17,0	6,2	2,5	13,4	2,0	22,7	15,6
Yabancı Ziyaretçi (bin kişi)	6.212	13.406	19.595	9.996	7.043	2.047	2.295	2.701
İran (bin kişi)	472	533	862	637	748	212	226	310
Almanya (bin kişi)	505	2.585	1.338	1.338	688	143	188	357
Rusya (bin kişi)	772	2.552	1.147	1.147	682	231	203	248
Turizm Geliri (milyon USD)	8.334	13.307	22.338	11.894	8.785	3.195	2.640	2.950
Turizm Geliri (yıllık % değişim)	32,2	26,3	4,5	2,2	5,4	0,4	8,5	8,5
Turizm Gideri (milyon USD)	1.599	2.035	2.417	2.379	1.780	590	616	574
Turizm Gideri (yıllık % değişim)	124	60	65	44	11	10,2	20,6	3,8
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	3,9	4,1	3,9	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Takipteki Krediler Oranı (%)	2,6	2,0	2,0	2,2	1,9	2,0	1,9	1,9

İhracat (yıllık % değişim)		Tarım ÜFE (yıllık % değişim)		İşlenmemiş Gıda Enflasyonu (yıllık % değişim)		Küresel Tarımsal Emtia Fiyatları (yıllık % değişim)	
2023	29,3	2023	64,3	2023	76,4	2023	-15,2
2023 Ç4	46,9	2023 Ç4	62,1	2023 Ç4	87,5	2023 Ç4	-12,7
2024 Ç1	16,1 ✓	2024 Ç1	59,4 ●	2024 Ç1	85,2 ✗	2024 Ç1	-11,1 ✓

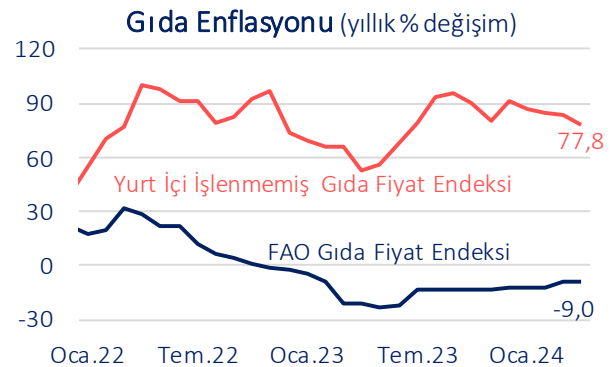
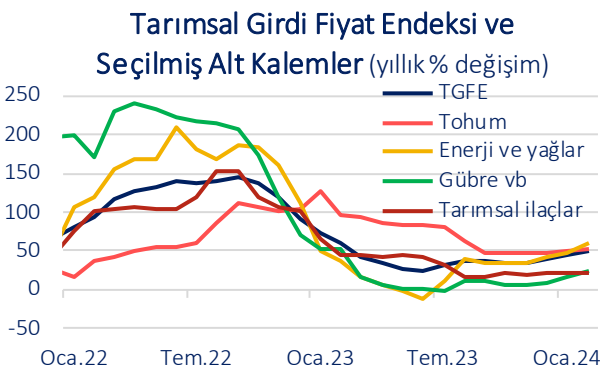
Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatında 2023 yılının ikinci yarısından itibaren izlenen olumlu performans 2024'ün ilk çeyreğinde ivme kaybetmekle birlikte devam etmiştir. 2023 genelinde yıllık bazda %29,3 artan tarımsal ürün ihracatı 2024 yılının ilk çeyreğinde yıllık bazda %16,1 genişleyerek 2,2 milyar USD düzeyini aşmıştır. Bu dönemde Rusya'ya yönelik ihracattaki sert düşüşü, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yönelik ihracattaki toparlanma telafi etmiştir.

Bitkisel ürün ihracatının yaklaşık %60'ını oluşturan tek yıllık bitkilerde geçtiğimiz yılın ikinci yarısında kaydedilen güçlü artış bu yılın ilk çeyreğinde yavaşlayarak yıllık bazda %14,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece, bu ürün grubunda ihracat yılın ilk çeyreğinde 1,3 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir. Çok yıllık bitkilerin ihracatı da 2024'ün ilk üç ayında yıllık bazda %17,8 artışla 941 milyon USD olmuştur.

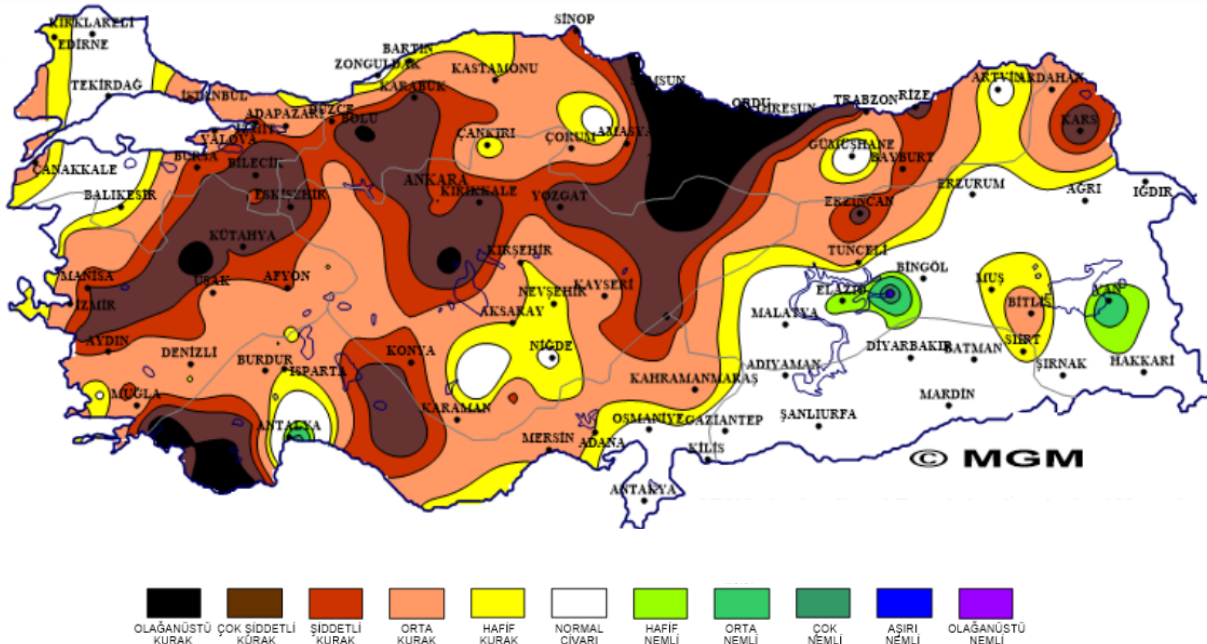
Yurt içinde tarımda kullanılan ve tarımsal yatırıma katkı sağlayan hizmet fiyatlarındaki yükseliş tarımsal girdi fiyatlarının 2024'ün ilk çeyreğinde yukarı yönde bir seyir izlemesinde belirleyici olmuştur. Bu dönemde veterinerlik fiyatlarındaki hızlı artış dikkat çekerken, gübre ve tarımsal ilaç fiyatlarındaki artış nispeten sınırlı kalmıştır.

Küresel ölçekte tarımsal emtia fiyatları üzerindeki aşağı yönlü baskı bu yılın ilk çeyreğinde de devam etmiş ve FAO (Birleşmiş Milletler, Gıda ve Tarım Örgütü) Gıda Fiyat Endeksi 2024'ün ilk üç ayında yıllık bazda %11,1 oranında gerilemiştir. Küresel gıda fiyatlarındaki düşüşe rağmen, yurt içinde işlenmemiş gıda fiyatlarındaki artış eğilimi yılın ilk çeyreğinde devam etmiştir. Ücretlerdeki yükselişin yanı sıra güçlü iç talebin de etkisiyle işlenmemiş gıda fiyatlarındaki yıllık artış Nisan ayında %77,9 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan verilere göre Şubat-Nisan döneminde yağışların ülkenin önemli bir kısmında mevsim normallerinin altında kaldığı görülmektedir. Öte yandan, bu durumun tarımsal ürün rekoltesine etkisinin sınırlı kalacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca, 2024 yılında zeytin, fındık, antep fıstığı gibi ürünlerde periyodisite (var/yok yılı) kaynaklı rekolte artışı beklenmektedir. Bu dönemde bitkilerin çiçeklenme döneminde zirai don olayının yaşanmaması da özellikle meyve rekoltesinin artacağı beklentisini güçlendirmiştir. Söz konusu ürünlerin ihracat potansiyeli göz önüne alındığında, beklenen rekolte artışının ihracat performansını da olumlu yönde etkileyebileceği değerlendirilmektedir.

Şubat-Nisan 2024 Dönemi (3 Aylık) Kuraklık Haritası

Temel Göstergeler

	2023				2024			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ocak	Şubat	Mart
Büyüme (reel, GSYH alt kalemi)	-3,5	-0,8	0,3	0,5	-	-	-	-
İhracat (milyon USD)	1.897	1.455	2.043	2.934	2.203	803	738	662
İthalat (milyon USD)	3.581	4.374	2.324	2.088	2.827	919	951	957
İhracat (yıllık % değişim)	11,8	-1,3	60,5	46,9	16,1	16,0	29,3	4,4
İthalat (USD, yıllık % değişim)	11,3	7,6	-38,4	-36,8	-21,1	-16,5	-19,2	-26,6
Tarım-ÜFE (yıllık % değişim)	81,5	50,5	67,5	62,1	59,4	57,9	58,3	61,9
Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (yıllık % değişim)	57,7	28,0	35,0	36,5	48,3	45,1	49,9	49,9
İşlenmemiş Gıda Enflasyonu (yıllık % değişim)	66,9	58,9	89,8	87,5	85,2	87,3	84,4	84,1
FAO Gıda Fiyat Endeksi (reel, yıllık % değişim)	-12,2	-21,9	-13,4	-12,7	-11,1	-12,2	-12,0	-8,9
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	6,0	6,0	6,4	6,7	6,8	6,8	6,9	6,8
Takipteki Krediler Oranı (%)	0,7	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler

Bölüm Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

İlker Şahin

Uzman

ilker.sahin@isbank.com.tr

H. Erhan Gül

Birim Müdürü

erhan.gul@isbank.com.tr

Esra Mine Güngör

Uzman Yardımcısı

mine.gungor2@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya

Müdür Yardımcısı

dilek.kaya@isbank.com.tr

Oğulcan Delil

Uzman Yardımcısı

ogulcan.delil@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu

Müdür Yardımcısı

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.